T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 720
KARAR NO : 2015 / 723
KARAR TR : 26.10.2015

ÖZET : Üniversitede okutman olarak görev yapan davacının, kendisine psikolojik taciz uygulandığı, hakkında haksız soruşturmalar başlatıldığı, taciz, tahkir ve ayrımcılığa maruz bırakıldığı ve angarya iş verildiğinden bahisle uğramış olduğu manevi zararın karşılanması istemiyle açtığı davanın, İDARİ YARGI yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : T.A.
Vekili : Av.F.B.
Davalı : İnönü Üniversitesi Rektörlüğü
Vekili : Av. S.Ç.

O L A Y : Davacı vekili, dava dilekçesinde özetle; İnönü Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda okutman alımı için mülakat yapıldığını, yapılan mülhakatta torpilli olanların kazandırıldığını, davacının ise elendiğini, ancak davacının itirazı sonucu 23.12.2013 tarihinde okutman olarak işe başladığını, önceden belirlenen kişiyi alamayan Üniversite bölüm başkanı ve yetkililerinin, davacıya sistematik olarak mobbing uygulamaya başladıklarını, davacının sabah saat 08:00 de işe gelip gelmediğini, akşam saat 17:00 de işten çıkıp çıkmadığının bizzat kontrol edildiğini, diğer çalışanlar için böyle bir uygulamanın bulunmadığını, mesai saatleri içerisinde davacının her saat cepten ve dahili telefondan aranarak odasında olup olmadığının kontrol edildiğini, onunla yetinilmeyerek oda arkadaşı İsmail Demirbağ aranarak davacının odasında olup olmadığı ve ne işle meşgul olduğunun sorulduğunu, okul tatilde iken, diğer akademisyenler ve çalışanlar yok iken davacının okula gelmesinin istendiğini ve gelip gelmediğinin kontrol edildiğini, tatilde tüm kafeteryalar ve diğer sosyal tesislerin kapalı olduğunu, davacının tek başına üniversitede kalmak zorunda bırakıldığını, davacıya sürekli olarak ders ücreti az olan gündüz derslerinin verildiğini, ücreti daha dolgun olan gece derslerinin ise hiç verilmediğini, diğer akademisyenler bir yerlere gittiğinde kimseden izin almadıkları halde davacının bir yere gideceği zaman izin almasının istenildiğini, davacı, izin için gittiğinde ise kasten kimsenin ilgilenmediğini, saatlerce bekletildiğini, bir muhatap bulamadığından geri geldiğini, henüz 4 ay gibi kısa bir süre çalışmasına rağmen hakkında 2 defa idari soruşturma açıldığını, bu soruşturmaların haksız ve hukuka aykırı olarak başladığını, hafta sonları gözetmenlik yaptırıldığını, ancak ücretinin ödenmediğini, görevi olmamasına rağmen kendisine faaliyet raporu hazırlattırıldığını, davacının ayda 56 saat ek ders vermesine rağmen ayda sadece 500 TL fazladan ödeme yapıldığını, aylık maaşının 2.000 TL – 2.500 TL'ye tekabül ettiğini, ancak aynı kıdemde ki arkadaşları en az 4.000 TL – 5.000 TL maaş aldıklarını, davacıya sürekli istifa etmesi için yoğun bir şekilde psikolojik baskı yapıldığını, davacının psikolojisinin bozulduğunu, derslere motive olamadığını, sağlığının bozulduğunu, davacının sürekli takip altında tutulduğunu, ayrımcılığa tabi tutulduğunu, psikolojik baskıyı uygulayan Bölüm Başkanı M.Ş. ve B.U. isimli Müdür Yardımcısının olduğunu belirterek; davacıya yasal faizi ile birlikte 20.000 TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle İnönü Üniversitesi Rektörlüğü aleyhine adli yargıda dava açmıştır.

Davalı İnönü Üniversitesi Rektörlüğü vekili süresi içerisinde görev itirazında bulunmuştur.

MALATYA 5. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 05.05.2015 gün ve E:2014/23 sayı ile, davalı İnönü Üniversitesi Rektörlüğü vekilinin görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı İnönü Üniversitesi Rektörlüğü vekilinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması yolunda süresinde verdiği dilekçesi üzerine, dava dosyasının onaylı bir örneği Danıştay Başsavcılığına gönderilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI: "…Anayasanın 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlanmış, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1 -b maddesinde ise, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel haklan doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

İdare, kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

Tam yargı davalarında, öncelikle zarara yol açtığı öne sürülen idari işlem veya eylemin hukuka uygunluğunun denetlenmesi esas alındığından, olayın oluşumu ve zararın niteliği sorumluluk ilkelerinin uygulanıp uygulanmayacağının incelenmesi, tazminata hükmedilirken de sorumluluk sebebinin açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda

hizmet kusuru, özel hukuktaki anlamından uzaklaşarak nesnelleşen, anonim bir niteliğe sahip, bağımsız karakteri olan bir kusurdur. Hizmet kusurundan dolayı sorumluluk, idarenin sorumluluğunun doğrudan ve asli nedenini oluşturmaktadır.

Öte yandan, kişilerin uğradıkları zararla zarara sebebiyet veren kamu personelinin yürüttüğü görev arasında kamu personelinin hizmetten ayrılmayan kişisel kusurları da söz konusu olabilmektedir.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacının kendisine psikolojik taciz (mobbing), olumsuz tutum ve davranışlar uygulanmak suretiyle mağduriyetine neden olduğu belirtilen kamu görevlilerinin görevini yaparken kusurlu davranışta bulunmasının hizmet kusuru mu yoksa kişisel kusur mu olacağının ortaya konulması gerekmektedir.

Kamu hizmeti, kamu görevlileri ve kullandıkları araç ve gereçlerle yerine getirilebilir ve bunun sonucu olarak kamu görevlilerinin veya bunların kullandıkları araç ve gereçlerin kusur, ihmal ve hatalarından dolayı kamu hizmetinin yerine getirilişi sırasında kişilerin zarar görmesi durumunda meydana gelecek kusur, kamu kurumunun hizmet kusurunu oluşturur. Bu durumda, kamu görevlisinin hizmetten ayrılabilen kişisel kusurundan bahsetmeye olanak yoktur. Kamu hizmetinden ayrılabilen kişisel kusur ise kamu hizmeti ile ilgisi olmayan kamu görevlisinin özel hayatı ile özel tutum ve davranışlarından kaynaklanan bir kusurdur.

Bu durum, Anayasanın 129/5. maddesinde yer alan "Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir. " kuralında ifadesini bulmaktadır.

Olayda, kamu görevlisi statüsünde görev yapan davacının çalışma hayatında kamu görevlileri tarafından, maruz bırakıldığı iddia edilen tutum ve davranışlar ile psikolojik taciz ve uygulamaların idari işlem ve eylem niteliğinde olup, bu olaylar nedeniyle uğranıldığı öne sürülerek açılan tazminat davasının da, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1 -b maddesi kapsamında yer alan, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davası olarak kabulü gerekmektedir.

Buna göre, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda davacının kendisine mobbing (psikolojik taciz) uygulandığı, haksız işlemlere maruz bırakıldığı, bu nedenle üzüldüğü ve yıprandığından bahisle davalı idare aleyhine 20.000,00 TL manevi tazminat ödenmesi istemiyle açtığı bu davada; idarenin hizmet kusuru ya da başka nedenle idarenin sorumluluğunun bulunup bulunmadığının saptanması idare hukuku ilkeleri çerçevesinde yapılacağından, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-b maddesi kapsamında bulunan uyuşmazlığa konu tam yargı davasının görüm ve çözümü idari yargı yerlerine aittir.…" gerekçesiyle 2247 sayılı Yasanın 10'uncu maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 26.10.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME:Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; davalı İnönü Üniversitesi Rektörlüğü vekilinin anılan Yasanın 10. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine, Danıştay Başsavcısı'nca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşıldığından ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Filiz BUDAK'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, İnönü Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda okutman olarak görev yapan davacının, kendisine psikolojik taciz uygulandığı, hakkında haksız soruşturmalar başlatıldığı, taciz, tahkir ve ayrımcılığa maruz bırakıldığı ve angarya iş verildiğinden bahisle uğramış olduğu manevi zararın karşılanması istemiyle İnönü Üniversitesi Rektörlüğü aleyhine açılmıştır.

Anayasanın "Yükseköğretim Kurumları" başlıklı 130. maddesinin birinci fıkrasında, "Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur."

2547 sayılı Yüksek Öğrenim Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde; "Bu kanunun amacı; yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim - öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemektir."

"Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde (Değişik: 17/8/1983 - 2880/1 md.); "… d) Üniversite: Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim - öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur.

…

l) Öğretim Elemanları: Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri, okutmanlar ile öğretim yardımcılarıdır…

o) Okutman: Eğitim - öğretim süresince çeşitli öğretim programlarında ortak zorunlu ders olarak belirlenen dersleri okutan veya uygulayan öğretim elemanıdır…" hükümleri düzenlenmiştir.

İnönü Üniversitesi de yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler kapsamında, 28 Ocak 1975 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde, 25 Mart 1975 tarihinde ise Cumhuriyet Senatosunda kabul edilen ve 3 Nisan 1975 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 1872 sayılı 'İnönü Üniversitesi Kanunu' ile kurulmuştur.

Dosyanın incelenmesinden; davacının İnönü Üniversitesi'nde 23.12.2013 tarihinden itibaren okutman olarak görev yaptığı, üniversiteye girmek için yapılan mülakatta elenmesinin ardından yapılan itiraz sonucu göreve başladığı, bu nedenle kendisine üniversite yönetimi tarafından mobbing uygulandığı iddiasıyla manevi tazminat davası açtığı anlaşılmaktadır.

Anayasanın " Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin son fıkrasında; "… idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür.", "Görev ve sorumlulukları, disiplin kovuşturulmasında güvence" başlıklı 129. maddesinin 5. fıkrasında; " Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir" hükmü yer almıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. Maddesinde; " (Değişik bent: 10/06/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 21/09/1995 tarih ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden düzenleme: 08/06/2000 - 4577/5. md) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik bent: 18/12/1999 - 4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. Cumhurbaşkanının doğrudan doğruya yaptığı işlemler idari yargı denetimi dışındadır." denilmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 13. Maddesinde de; kişilerin kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı, bu görevi yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açacakları, kurumun genel hükümlere göre personele rücu hakkının saklı olduğu hükmüne yer verilmiştir.

İnönü Üniversitesi bir kamu kurumudur ve davacının kendisine haksız işlemler tesis ederek mağduriyetine sebebiyet verdiğini iddia ettiği kişiler de idarenin ajan durumundaki kamu görevlileridir. Davacı kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken zarara uğradığını iddia ederek manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Davacının, manevi zarar iddiasının dayanağını idare ajanı konumunda olan davalı üniversitede görevli iki kamu görevlisinin kendisine sistematik olarak psikolojik taciz (mobbing) uyguladıkları şeklindeki beyanları oluşturmaktadır. Öğretide, "görevden ayrılabilir kusur" halinin varlığı halinde (yani idare ajanının kast, garez, kin ve husumetle hareket ederek bir zarara yol açması durumunda), bu nedenle zarar gören ilgilinin idare aleyhine değil, doğrudan idare ajanı aleyhine adli yargıda dava açabilmesi gerektiği yönünde bir takım görüşler mevcutsa da; adli yargı uygulamasında bu hallerin çok acık ve somut biçimde belli olduğu ahvalde (örneğin idare ajanının ilgiliye karşı işlediği bir suç nedeniyle mahkumiyetinin bulunması durumunda), uğranılan zararın tazmini için doğrudan adli yargıda dava açılabileceği, bunun dışında her halükârda husumetin idareye yöneltilmesi gerektiğine işaret edilmektedir. Belgelenmemiş, bir yargı ilâmına dayanmayan soyut iddiaların varlığı halinde görevle idare ajanı arasındaki illiyet bağı kesilmiş sayılamayacağından; iddialara dayalı bir davanın öncelikle idari yargı yerince incelenmesi gerekecektir. Davanın somutunda da, davacı tarafından, idare ajanlarının görevlerinden kaynaklanan yetkilerini suistimal suretiyle sistematik psikolojik taciz (mobbing) halinin mevcudiyeti öne sürüldüğünden; gerçekte görev kusuru teşkil edebilecek kusur iddialarına dayalı bir davanın "tam yargı davası" mahiyetini taşıdığı ve bu davanın idari yargı yerinde ikame edilmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Buna göre, olayda hizmet kusuru ya da başka nedenle idarenin sorumluluğunun bulunup bulunmadığının saptanması idare hukuku ilkeleri çerçevesinde yapılabileceğinden, 2577 sayılı Yasa'nın 2/1,b maddesi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevlidir.

Açıklanan nedenlerle, Danıştay Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile Malatya 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin görev itirazının reddine ilişkin 05.05.2015 gün ve E: 2014/23 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Malatya 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE ilişkin 05.05.2015 gün ve E:2014/23 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.10.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
ÖZGÜLDÜR	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN